

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՕԳՏԱԿԱՐ ԳԻՒՏԵՐ

ԲՐԴԵՂԵՆԻ ՁԶ ԲՏԻՊԱՆ ԳԻՒՏԵՐ
ՃԱՆՆԱԼՈՒ ՀԻՄՈՒՆ :

ԲՐԴԵՂԵՆԵՐՈՒ ՄԵՋ շատ անգամ բամպակի թել կը գտնուի, ուրով դիմացկուն չեն ըլլար ու շուտ մը կը մաշին : Եւ բանս ճաննալու համար, բրդեղենին մէկ ծայրը բզրկտելէն վերջը՝ թելերը ճրագի բոցին բռնէ, կը տեսնես որ բամպակէ թելերը մէկէն կ'այրին կը փախան, իսկ բրդին թելերը այրելով ածուխի պէս գնտակ մը կը դառնան, որ եթէ բոցէն մէկդի առնես՝ մէկէն գէշ հոտ մը կը ձգէ, որ է բրդին հոտը :

ՎԻՆԴԱՆԻ ԲԺՂՈՒԹԻՒՆ ԶԻՄՆԱԿՈՒԹԵՆ ԽԻՒԴԻՆ, որ ԿԱՃԻԵՐԷՆ ԳՈՒՄՈՒԳ Կ'ԸՆՈՒՄ :

Եւ փնտասկար ախտին սկիզբը կատաղած շներուն խածնելէն է, և անկից նաեւ ախտակրեալ մարդոյն բերնի շողիքին՝ քովը գտնուած ուրիշ մարդու մը մարմնոյն վրայ կը պաշտէն անոր ալ կ'անցնի :

Բխտակրին առջի նշանը ան է՝ որ տրտում կ'ըլլայ, և ուտելու խմելու ախորժ չունենար, և հասարակօրէն իր ատենէ դուրս մեռնիլը ու չբժշկուելու հիւանդ ըլլալը կ'իմանայ : Եւ տոյ մէջքի ցաւ մը կը սկսի, և վերջի նշանը՝ ջուր կամ հայլի ձեռքը տրուի նէ՝ կը նետէ ու կը սրդողի . և աս նշանէն ետքը շատ չանցնիր, սոսկալի ու ժով մը կը կատղի ու չուաններով կ'ապելու կ'ըլլայ . վերջապէս՝ անտանելի տանջանքներով չարաչար կը մեռնի :

Յիրաւի անհաւատալի կ'երեւայ որ աս զարհուրելի ախտը չնչին դե-

ղով մը բժշկուի . բայց առանց պարսաւելու ան հնուց մնացած բժշկութիւնները, որ ռամկաց և գիւղականաց քով երբեմն պահուած կը գտնուին, գիտնալու է որ ախտակրին լեզուին տակը գնտասեղի գլխուն չափ ճերմակ բիծեր կը սկսին երեւնալու, որ երթալով կը մեծնան, մինչև սիսռան չափ կ'ըլլան, ու ետքը ինքիւրենուն կը ծակին ու մէջի հիւթը կը պարպուի, ու անյայտ կ'ըլլան : Եւ բիծերը դեռ չմեծցած՝ պզտիկ մկրատով մը կտրելու ու մէջի թանձր հիւթը դուրս առնելու է, ետքը ատեն չանցնելով՝ սիստորի ջրով քանի մը հեղուանալու ու լորձունքը դուրս տալու է : Եւ ետքը ուրիշ դեղ պէտք չէ, հապա երկու օր իբրեւ հիւանդ՝ մեղէն, պտղեղէն և այլ ծանր կերակուրներէ ետ կենալու է ախտակիրը . այս զարմանալի դեղով ու դարմանով բոլորովին կ'առողջանայ հիւանդը ան սոսկալի ախտէն :

Եւ եւթերով ճարը գտած են աս ախտին, բայց չեն քաղաքներէն աւելի՝ աղքատ գեղերու մէջ պատահելով աս ախտը, անոր աս աղքու դեղն ալ գիւղականաց քով պահուելու մնացեր է . և տաճկի գեղացիները աս դեղը ընողին քայալու մէջ անունը կուտան : Եւ մարդեղեր է և թէ անասուն՝ աս դեղովս կը բժշկուին : Եւ րոպայի ձեմարաններն ալ լսած են աս բժշկականութիւնը :

Որոնք որ շուն պահելու հարկաւորութիւն ունին՝ անոր խմելու ջուրը միշտ հոգալու են . թէ որ չէ՝ ծարաւ մնալով երբոր հիւրնդնայ շունը, տիրասէր բնութիւնը կը փոխուի վայրենի ու վատթար բնութեան :

Եւ օգտակար դեղն ու խրատը բարեսէր պատուաւոր ու հաւատարիմ անձ մը հաղորդեց մեզի, որ աչքովը տեսեր է աս ախտին աս դեղովս բժշկուիլը :